

Prevençió i Promoció de la Salut

2015/2016

Codi: 43422

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4314949 Psicologia General Sanitària	OB	1	2

Professor de contacte

Nom: Maria Álvarez Moleiro

Correu electrònic: Maria.Alvarez@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Lluís Capdevila Ortis

Mariona Portell Vidal

Jenny Cubells Serra

Teresa Gutiérrez Rosado

Eva Bailles Lázaro

Gemma Lopez Guimera

Prerequisits

No hi ha prerequisits, però es pressuposen els coneixements i les habilitats adquirides al llarg dels mòduls 1 i 2 del primer semestre: Fonaments científics i professionals de la Psicologia Sanitària i Entrenament en habilitats bàsiques del Psicòleg General Sanitari.

Objectius

Un cop finalitzat el mòdul l'estudiant hauria de ser capaç de:

- Delimitar conceptualment que és la prevenció i la promoció de la salut. Identificar els diferents nivells de cada s'una d'elles.
- Identificar els diferents determinants que influencien els comportaments de risc i els comportaments promotores de la salut.
- Elaborar un diagnòstic psicosocial dels problemes de salut.
- Aplicar els principals models de planificació, disseny i avaluació de programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
- Analitzar críticament diferents programes d'educació, promoció de la salut i prevenció.

Competències

- Adquirir, desenvolupar i posar en pràctica un concepte de salut integral, en el qual tinguin cabuda els components biopsicosocials d'aquesta, d'acord amb les directrius establertes per l'OMS.
- Conèixer en profunditat els diferents models d'avaluació i intervenció en el camp de la psicologia general sanitària, així com les tècniques i els procediments que se'n deriven, per abordar els trastorns del comportament i els factors psicològics associats amb els problemes de salut.

- Conèixer en profunditat els factors biològics i psicosocials associats als problemes de salut i malaltia, especialment els relacionats amb la salut mental.
- Conèixer en profunditat els factors psicosocials associats als problemes de salut i malaltia.
- Fer activitats de promoció i d'educació per a la salut psicològica individual i comunitària.
- Formular hipòtesis de treball en recerca i recollir i valorar de manera crítica la informació per resoldre problemes aplicant el mètode científic.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
2. Conèixer i analitzar críticament els principals programes basats en l'evidència de promoció de la salut en diferents àmbits i poblacions, així com els administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
3. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de detecció precoç de conductes de risc en adolescents administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
4. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de prevenció basats en l'evidència de conductes addictives i sexualitat, així com els administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
5. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de prevenció en salut mental basats en l'evidència
6. Conèixer i analitzar críticament les bases conceptuals de la prevenció i la promoció de la salut.
7. Conèixer i saber aplicar la metodologia de l'avaluació de programes.
8. Conèixer les eines conceptuals i metodològiques necessàries per al treball interdisciplinari en l'àmbit de la prevenció i la promoció de la salut.
9. Dissenyar, planificar i avaluar críticament programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
10. Formular adequadament preguntes, objectius i hipòtesis de recerca per resoldre problemes en el camp de la prevenció i la promoció de la salut.
11. Identificar i analitzar críticament els principals determinants psicosocials de les conductes de salut i de risc.
12. Identificar i analitzar críticament les desigualtats socials i de gènere en la prevenció i la promoció de la salut.
13. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
14. Recollir i analitzar la informació de manera coherent amb els objectius i les hipòtesis de la recerca, i interpretar adequadament els resultats obtinguts, reconeixent-ne l'impacte en les persones i les comunitats, en el camp de la prevenció i la promoció de la salut.
15. Reconèixer i descriure els determinants de les conductes saludables i de risc des d'una perspectiva biopsicosocial.
16. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Continguts

- 1-Prevençió i promoció. Definició diferencial de conceptes. Nivells de la prevenció i de la promoció de la salut
- 2 - Estil de vida i conductes de salut

- 2.1. Determinants de salut
- 2.2. L'estil de vida relacionat amb la salut. Conductes saludables i de risc per a la salut.
- 2.3. Conductes preventives, conductes promotores, cribratge i adherència terapèutica.
- 2.4. El canvi de conducta.

3 - Disseny, planificació i avaluació de programes.

- 3.1. Planificació: concepte i etapes
- 3.2. Disseny
 - 3.2.1. Metodologies d'anàlisi psicosocial i disseny de programes.
 - 3.2.1. Format dels programes. Variables crítiques.
- 3.3. Avaluació: models i tipus
 - 3.3.1. Bases metodològiques i validesa
 - 3.3.2. El procés d'avaluació de programes.

4. Aplicacions.

Metodologia

La metodologia de l'assignatura es basarà en el desenvolupament seriati i coordinat d'un seguit d'activitats (dirigides, supervisades i autònomes) que guiaran a l'estudiant cap a l'assoliment dels resultats d'aprenentatge.

Activitat dirigida:

Les sessions de Docència Dirigida de l'assignatura es portaran a terme en

- Grups 1/1: Classes magistrals amb o sense suport multimèdia amb debats en grup.
- Grups 1/4: Classes en grup partit. En aquestes sessions, els estudiants de l'assignatura hauran de treballar **en grups petits i sota el principi d'aprenentatge basat en problemes (ABP). La tasca a portar a terme serà el desenvolupament d'un projecte d'intervenció en l'àmbit de la prevenció i la promoció de la salut, prèvia detecció d'una necessitat de salut. Aquesta activitat es portarà a terme alternant les sessions presencials (9 en total), que es portaran a terme de forma quinzenal, i el treball autònom del grup.**

Activitat supervisada:

- Tutories: Seguiment de la elaboració del projecte a través de la plataforma moodle i en horaris de despatx.

Activitat autònoma

El desenvolupament de les diferents tasques dirigides i supervisades fa imprescindible que l'estudiant vagi realitzant al llarg de tot el semestre l'activitat autònoma necessària per a la consecució dels resultats d'aprenentatge

Activitat autònoma:

- Lectura comprensiva de textos: lectura comprensiva i sintètica tant de fonts secundàries com de fonts primàries per a la elaboració del projecte.
- Elaboració del treball: elaboració escrita del contingut del projecte així com del material de suport (power point o altres) que caldrà utilitzar en la presentació del projecte que es farà durant les últimes sessions del curs.

- Estudi: confrontació del material proporcionat a la classe magistral i a les conferències amb manuals de la matèria. Elaboració de resums, esquemes, mapes conceptuals, etc.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes en grup partit	18	0,72	
Classes magistrals	36	1,44	
Tipus: Supervisades			
Treball supervisat	11	0,44	
Tipus: Autònomes			
Elaboració del projecte	76	3,04	
Estudi	20	0,8	
Recerca bibliogràfica i lectura comprensiva	60	2,4	

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es portarà a terme a partir de tres evidències d'aprenentatge, una individual i dues grupals:

Evidència individual:

EV1 - Es tracta d'una prova escrita presencials, amb un valor del 40% de la qualificació final.

Evidències grupals:

EV2 - Projecte d'intervenció. La EV2 es subdivideix en tres subevidències:

La EV2a. On s'avaluarà la presentació escrita del projecte i que tindrà un valor del 30% en la qualificació final de l'assignatura.

La EV2b. Informe de Control nº 1. On s'avaluarà el treball desenvolupat a les primeres sessions d'ABP i que tindrà un valor del 5%.

La EV2c. Informe de Control nº 2. On s'avaluarà el treball desenvolupat a les sessions d'ABP no avaluades a l'EV2b. i que tindrà un valor del 5%.

EV3 - Projecte d'intervenció. S'avaluarà la seva presentació oral. Tindrà un valor del 20% en la qualificació final de l'assignatura.

Un/a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a **4 punts (40%)**, constarà com a "**presentat**".

Cas de considerar-se presentat, es qualificaran amb un 0 les evidències a les que no s'hagi presentat l'estudiant.

Nota Final = [(Nota EV1 × 0.4) + (Nota EV2a × 0.3) + (Nota EV2b × 0.05) + (Nota EV2c × 0.05) + (Nota EV3 × 0.2)]

L'estudiant es considera APROVAT quan la Nota Final ponderada sigui 5.

L'estudiant que no hagi aprovat l'avaluació ordinària però tingui una **Nota Final 4** podrà optar a una **prova de reavaluació**.

La reavaluació consistirà en una prova amb les mateixes característiques que la EV1.

En cap cas es podrà optar a reavaluar les EV2 (a,b,c) i EV3.

La nota de la reavaluació serà sempre un 5, en cas que aquesta sigui superada i en cap cas la re-avaluació es per pujar nota si l'evidència està aprovada.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1-Prova escrita presencial	40	2	0,08	2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 15
EV2a-Projecte d'intervenció. Part escrita	30	0	0	1, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 16
EV2b-Informe de Control nº 1	5%	0	0	1, 8, 9, 10, 16
EV2c- Informe de Control nº 2	5%	0	0	7, 13, 14
EV3 - Projecte d'intervenció - Part oral	20	2	0,08	1, 7, 9, 10, 13, 14

Bibliografia

Anguera, M.T., Chacón, S. y Blanco, A. (Eds.) (2008). *Evaluación de programas sociales y sanitarios: Un abordaje metodológico*. Madrid: Síntesis.

Bartholomew, L.K.; Parcel, G.S.; Kok, G.; & Gottlieb, N.H. (2000). *Intervention Mapping*. New York: McGraw Hill.

Chacón, S., Anguera, M. T., Pérez-Gil, J. A. y Hogado, F. P. (2002). A Mutual Catalytic Model of Formative Evaluation: The Interdependent Roles of Evaluators and Local Practitioners. *Evaluation. The International Journal of Theory, Research and Practice*, 8 (4). 413-432.

Chacón-Moscoso, S., Sanduvete, S., Portell, M., y Anguera, M.T. (2013). Reporting a program evaluation: Needs, program plan, intervention, and decisions. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 13 (1), 58-60.

Fantova, F. (2003): *Perspectivas en gestión de servicios sociales*. En: <http://www.bolunta.org/publicaciones/>

Fantova, F. (2005). *Manual para la gestión de la intervención social*. Madrid: Editorial CCS.

Fernández-Ballesteros (Ed) (1995). *Evaluación de programas. Una guía práctica en ámbitos sociales, educativos y de salud*. Madrid: Síntesis (CAP. 2)

Green, L.W. & Kreuter, M.W. (1991). *Health Promotion Planning. An Educational and Environmental Approach*. Mountain View: Mayfield Publishing Company

Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Morrison, V; Bennett, P. (2008). *Psicología de la Salud*. Madrid: Pearson Educación. Prentice Hall.

Pawson, R.; Tilley, N (1997) *Realistic Evaluation*, Sage.

Pineault, R., Daveluy, C. (1995), *La Planificación Sanitaria. Conceptos, métodos y estrategias*. Madrid: Masson. (1ª ed. 1987) La planificació de la santé. Concepts, Méthodes, Stratégies. Montréal:Agence d'Arc Inc. (CAP. 1)

Veney, J. E. y Kaluzny, A. D. (2004). *Evaluation and decision making for health services*. Washington: BeardBooks.

Villamarin, F; Alvarez, M (1998). Modelos sociocognitivos en promoción de la salud: un analisis conceptual. *Psicologemas*, 12 (24), 161-204.

Wholey, J.S., Hatry, H.P. & Newcomer, K.E. (Eds.) (2004). *Handbook of practical program evaluation*. San Francisco: Jossey-Bass.